

REVIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895

Planinski

V E S T N I K

11
2015

PLANINSKA
ZVEŽA
SLOVENIJE

3,90
EUR

917703501434008

TEMA MESECA

Potomci Tiroincev v Sloveniji

INTERVJU

Ivan Rejc, Tomaž Willenpart

Z NAMI NA POT

Obir, Nad Baško grapo

120
let
Planinskega
vestnika

AKCIJA

Komplet treh planinskih zemljevidov in flomaster piši-briši po ceni 13,90 €

Po akcijski ceni vam je na voljo nov komplet treh planinskih zemljevidov, plastificiranih Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank ter papirnatega Krna. Skupaj s flomastrom piši-briši, je v Planinski trgovini do konca leta na voljo po akcijski ceni 13,90 €. Redna cena zemljevidov je 27,80 €.

Planinske poti na zemljevidih so prikazane na osnovi zadnjega stanja iz katastra planinskih poti PZS. Plastificirana zemljevida sta laminirana. Zaradi tega se pri uporabi ne trgata, zelo enostavno se zgibata, nista občutljiva na vlago ali sonce, po njima lahko pišemo in napisano tudi izbrišemo (piši-briši). Torej sta idealna izbira tudi ob slabih vremenskih pogojih.

Zemljevidi so formata 1005 x 480 mm in zloženi na format 110 x 240 mm.

IZ PLANINSKE ZALOŽBE - AKCIJA 50-odstotni popust

Dr. Julius Kugy,

Iz mojega življenja v gorah – faksimile z dodatkom

V letu 2008 smo beležili 150. obletnico rojstva dr. Juliusa Kugyja in 60-letnico smrti prevajalke Mire Marko Debelakove. Izdan je bil reprint prve in najpomembnejše Kugyjeve knjige *Iz mojega življenja v gorah*, ki je leta 1937 v slovenskem prevodu Mire Marko Debelakove izšla pri Planinski matici.

V prilogi Pisma je med drugim tudi reprint članka Franceta Avčina Ob odkritju spomenika Kugyju, ki je bil objavljen v *Planinskem vestniku* št. 9/53. V njem avtor, ki je osebno poznal velikega alpinista, dokazuje Kugyjevo čisto slovensko poreklo. V prilogi je tudi rodbinsko deblo družine Kugy, ki ga je skrbno pripravil Peter Hawlina in ki nedvomno potrjuje Avčinova dognanja. Objavljeni so tudi prevodi dopisovanja med Kugyjem in Miro Marko Debelakovo.

Knjiga *Iz mojega življenja v gorah* je lahko idealno darilo za osebne in poslovne prijatelje.

Format: 148 x 210 mm; faksimile 232 strani, dodatek 40 strani.

CENA: V času od 15. 11. 2015 do 15. 12. 2015 lahko knjigo kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: 17,50 €* (redna cena: 35,00 €*).

*DDV je obračunan v ceni. Stroške poštnine plača naročnik.

INFORMACIJE, NAKUP in NAROČILA:

Planinska zveza Slovenije, Planinska trgovina PZS

na sedežu: Dvorakova ulica 9, Ljubljana, v času uradnih ur, **po pošti:** p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, **po telefonu:** 01 43 45 684 v času uradnih ur, **po faksu:** 01 43 45 691, **brezplačna telefonska številka:** 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu), **e-naročila:** narocilo@pzs.si ali **spletna trgovina PZS:** <http://trgovina.pzs.si>. **Uradne ure** v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Dvorakova 9: v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure (odmor za malico: 10.30–11.00).

Slovenski planinski muzej

Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana, **telefon:** 08 380 67 30, **faks:** 04 589 10 35, **e-naročila:** info@planiskimuzej.si.

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljjanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in PZS. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje:
Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije,
Dvorakova ulica 9, p. p. 214 SI-1001 Ljubljana,
po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po telefonu **080 1893 (24 ur na dan)**.

Številka transakcijskega računa PZS je 05100-8010489572, odprt pri Abanki, d. d., Ljubljana. Naročnina 39 EUR, 63 EUR za tujino, posamezna številka 3,90 EUR. Člani PZS so upravičeni do 25% popusta na letno naročnino Planinskega vestnika. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirata Ministrstvo za šolstvo in šport RS in Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS.

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:
Mesečni na Slemenu
Foto: Boštjan Odar

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja vse članke in točnost v reviji objavljenih opisov poti, ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli zaradi hoje in plezanja po gorah po navodilih iz te revije.

Narava: ljuba mati ali hudobna mačeha?

Foto: Mateja Milavec

Pred nekaj leti sem se, potem ko sem vse dotedanje življenje preživel v beli Ljubljani, preselila na vas. Po mnenju mnogih Bogu za hrbet. Do prvega mesta nas loči 15 ovinkastih kilometrov, 800 metrov višinske razlike in slabe pol ure vožnje. "Kako je kaj v Moldaviji?" me je zadnjič nagovoril prijateljčin mož, ki ne zamudi nobene priložnosti, da ne bi rekel kakšne pikre na račun lokacije našega prebivališča. Torej, kako je kaj pri nas v *rovta*?

Rekla bi, da še kar pristno. Večina ljudi še vsaj približno živi in diha z naravo. V znatno manjši meri kot nekoč, da se razumemo, a hkrati neprimerno bolj kot v mestih. Ko narava počiva, upočasnijo ritem tudi ljudje, vezani na delo z zemljo, drugi pa včasih po sili razmer, ko pihne burja in s snegom zamete ceste . . . Kar je v redu. Narava je že vedela, zakaj si je izmislila počitek, vsakodnevni divji tempo od jutra do večera je izum človeka, ki tako sam sebe peha v začarani krog novodobnih diagnoz.

Kar se mi zdi neprecenljivo pri prebivanju na robu divjine in dobra naložba v prihodnost, je možnost, da otroci odraščajo v sožitju z naravo in se v njej učijo. Tako recimo, če karikiram, v nasprotju z mestnimi otroki še znajo hoditi po neravnem terenu in še vedo, da piščanci nimajo štirih nog, kot je nekoč izjavil vnuk očetovega prijatelja, ker so imeli na krožniku pač vedno štiri kurja bedra . . . In da krave niso vijolične. Pa da se ne bi kdo nasmihal! Pred časom je po spletu krožil sestavek z naslovom *Zgodba nekega osnovnošolskega učitelja iz šole v naravi*, ki se mi je (čeprav mi je med branjem risal nasmeške na obraz) zdel pravzaprav zaskrbljujoč. Avtor v njem opozarja na pereč problem, namreč, da so dandanašnji otroci tako oddaljeni od narave, da je ne dojemajo več kot svoj bivalni prostor, kot Mater Naravo, temveč kot sovražno okolje, v katerem nanje pretjijo raznorazne nevarnosti. Za kar seveda niso krivi sami. Mlad človek nima, česar mu ne daš, vztrajno ponavlja neutrudna borka za ohranjanje ljudske dediščine Dušica Kunaver. Kot pravi avtor sestavka, pred slabega pol stoletja ni bilo šest- ali sedemletnika, ki ne bi znal zakuriti ognja iz vlažnih vej in se pripraviti na noč v naravi, danes pa je, če povzamem opažanja omenjenega učitelja, stanje porazno. Na šolskih izletih v hribe se je izkazalo, da se starejšim osnovnošolcem niti sanja ne, kako preživeti v naravi. Izmed petdesetih otrok niti eden ni znal zakuriti ognja in se pripraviti na zasilno prenočevanje na prostem. Zgovoren je tudi podatek, da nihče izmed njih še ni spal v šotoru, čemur menda botruje odpor proti kačam, žuželkam in drugi golazni, ki preži na ljudi na taborjenju.

Nekoč, ne tako zelo daleč nazaj, ljudje narave niso doživljali kot nekaj nevarnega in sovražnega, ampak so jo poznali in imeli radi, saj jim je navsezadnje omogočala preživetje. In nam ga še danes, le da je ne poznamo več in si v njej ne znamo več pomagati, ampak si delamo utvare, da bomo preživeli s pomočjo tehnologije. A ko bo naslednjič močno zamahnila z repom v obliki kakšne ujme, ki nam bo recimo za dlje časa sesula oskrbo z električno energijo, se bodo iluzije kaj hitro sesule v prah. Takrat se bo zopet v pravi meri pokazalo, kako šibki smo postali zaradi naše odtujenosti od narave.

V spominu so mi ostale besede Vlaste Kunaver, hčerke legende slovenskega himalajzma Aleša Kunaverja, ki je v nekem pogovoru kot "heskončno dragoceno popotnico", ki jo je dobila od njega, omenila "občutek, da si v naravi doma, da narava ni nič strašljivega, da se v njej preživi, da te ponoči nič ne poje pod smreko". Jo bomo svojim otrokom znali/zmogli dati tudi mi? Prepričana sem, da imamo tisti, ki živimo bogu iza nogu, če ne drugega, mnogo boljše možnosti za to. Ali jih bomo v polnosti izkoristili, je stvar naše daljnovidnosti, rekla pa bi, da te premoremo več kot tisti, ki so prepričani, da je bila moja selitev na podeželje nerazumen korak v regresijo.

Mateja Pate

4 Potomci Tirolcev v Sloveniji

Zavedanje korenin

Nadja Valentinčič Furlan

28 Z nami na pot

26 Kolumna

Če te naveže
na svoj štrik,
še ni gorski
vodnik

Marta
Krejan Čokl

UVODNIK

**Narava: ljuba mati
ali hudobna mačeha?**

1

Mateja Pate

POTOMCI TIROLCEV V SLOVENIJI

**Tirolska poselitev
Baške grape**

4

Nadja Valentinčič Furlan

POTOMCI TIROLCEV V SLOVENIJI

**Tirolska naselitev v zgornji del
Selške doline**

8

Miha Markelj

POTOMCI TIROLCEV V SLOVENIJI

**Pogovor z Josefom Passlerjem,
zgodovinarjem in bivšim
županom Innichena**

12

Robert Logar

INTERVJU

Pogovor z Ivanom Rejcem

16

Žarko Rovšček

SPOMINI PRED DOMAČIM PRAGOM

Polhograjske gore

18

Ciril Velkovrh

KOTIJSKE ALPE

Monte Viso, 3841 m

22

Primož Brifah

KOLUMNNA

**Če te naveže na svoj štrik,
še ni gorski vodnik**

26

Marta Krejan Čokl

Z NAMI NA POT

Obir

28

Mojca Stritar Kučuk

ALPINISTI MED VOJNO

**Padli slovenski alpinisti
med drugo svetovno vojno**

41

Peter Mikša

STOLETNICA ROJSTVA

Miran Cizelj

44

Franc Ekar

Vsebine vseh *Planinskih vestnikov*
od leta 1895 dalje na
www.pvkazalo.si

Obir

Mojca Stritar Kučuk

OPISI TUR

- JALOVNIK IZ SELA NAD PODMELCEM
- OJSTRC/HOCHOBIR S SEDLA ŠAJDA
- OJSTRC/HOCHOBIR OD KAPELSKE KOČE
- OJSTRC/HOCHOBIR S SEVEROZAHODA
- MALI OBIR/KLEINOBIR
- ČRNA PRST IZ KALA
- RODICA IZ RUTA
- ŠJA IZ KNEŠKIH RAVEN
- ŽABIŠKI KUK S PLANINE KUK

58 Zdravje

Hladno okolje

Petra Zupet

41 Alpinisti med vojno

Padli slovenski alpinisti med drugo svetovno vojno

60 Foto nasvet

Fotografiranje prostoživečih živali in rastlin

Oton Naglost

INTERVJU

Pogovor s Tomažem Willenpartom, predsednikom PD Ljubljana - Matica 46

Vladimir Habjan

ŠPORTNO PLEZANJE

Predstavitve Vzhodne in Zahodne lige 49

Nejc Pozvek, Jernej Jazbec in Kristina Pahor de Maiti

PLANINSKA ORGANIZACIJA

60 let planinske orientacije v Sloveniji 52

Zdenka Mihelič

PORTRET

Marija Kurnik o spominih na prvo planinsko orientacijsko tekmovanje 54

Mateja Pate

PLANINSKA ORGANIZACIJA

Planinski dom na Kumu – naj planinska kočja 2015 56

Miro Eržen in Ciril Velkovrh

ZDRAVJE

Podhladitev in omrzline 58

Petra Zupet

FOTO NASVET

Fotografiranje prostoživečih živali in rastlin 60

Oton Naglost

FILM

Zadnja beseda vedno pripada gori 62

Zdenka Mihelič

NOVICE IZ VERTIKALE	64
NOVICE IZ TUJINE	65
ŠPORTNOPLEZALNE NOVICE	66
PISMA BRALCEV	67
LITERATURA	67
PLANINSKA ORGANIZACIJA	70
SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ	71
TNP	72
KRATKE NOVICE	72
V SPOMIN	72